

frie værker belægges med en afgift til fordel for ophavsmandens arvinger eller til fremme af almene kulturelle formål. Dette udvalg afslutter i nær fremtid sit arbejde. En afgiftsordning vil i øvrigt kunne gennemføres uden for rammerne af ophavsretsloven.

Kapitel V.

Andre rettigheder.

I dette kapitel er samlet forskellige beskyttelsesregler for frembringelser, der ikke kan betegnes som litterære eller kunstneriske værker, men som dog har en vis ydre eller indre sammenhæng eller lighed med den litterære eller kunstneriske virksomhed, hvorfor de beskyttelsesregler, der kan komme på tale, også til en vis grad lader sig udforme efter principper, der er beslægtede med dem, der ligger til grund for den ophavsretlige beskyttelse. Det drejer sig her først og fremmest om beskyttelse af de udøvende kunstners præstationer, grammofonpladefabrikanternes frembringelser samt af radio- og fjernsynsudsendelser. Endvidere hører herunder beskyttelsen af pressenyheder og af visse arter af kataloger og programmer etc.

I udenlandsk teori betegnes de udøvende kunstners, pladefabrikanternes og radiofoniernes rettigheder oftest som afledte af ophavsretten (*droits dérivés*) eller som rettigheder, der grænser op til ophavsretten (*droits voisins* eller *neighbouring rights*). I tysk og østrigsk ret taler man om „præstationsbeskyttelse“ (*Leistungsschutz*).

Beskyttelse for udøvende kunstners præstationer.

A. Almindelige bemærkninger.

Spørgsmålet om en beskyttelse for musikere, sangere, skuespillere og andre udøvende kunstners præstationer er blevet aktuelt på grund af fremkomsten og den stadig mere udbredte anvendelse af den række tekniske metoder, der gør det muligt dels at fikser præstationerne på grammofonplade, bånd, film o. s. v., dels at gøre præstationerne tilgængelige for ikke ved udførelsen tilstedeværende tilhører- eller tilskuerkredse.

Før i tiden udgjorde en udøvende kunstners optræden en engangspræstation, begrænset til det lokale eller det sted, hvor kunstneren personlig optrådte. Der opstod da ikke spørgsmål om at etablere en særlig retsbeskyttelse for ham. Hans interesser gik ikke udover det krav på vederlag, som han almindeligvis havde over for den, der havde engageret ham, og i dette aftaleforhold havde kunstneren ikke brug for nogen beskyttelse udover den, som fulgte af de almindelige aftaleregler.

De nyere metoder, som gør det muligt at indspille eller udsende kunstneriske præstationer, har medført en radikal forandring i denne tilstand. Ved hjælp af disse metoder kan præstationen nu udnyttes også af trediemand, som ikke står i noget kontraktforhold til kunstneren, eller den kan af medkontrahenten i et kontraktforhold udnyttes udover, hvad der er aftalt, uden at kunstneren har praktisk mulighed for at gribe ind. Det er imod disse former for kontraktløs udnyttelse af præstationerne, at de udøvende kunstnere først og fremmest kræver beskyttelse.

Beskyttelsen i denne henseende kan naturligt etableres i form af et forbud mod, at den udøvende kunstners *original-præstation* uden hans samtykke indspilles på plade, bånd, film etc., udsendes i radio eller fjernsyn eller i øvrigt ad teknisk vej overføres til andre kredse end den, han umiddelbart optræder for.

Bestemmelser om en beskyttelse af omtrent dette indhold findes i engelsk, østrigsk og italiensk ret. Efter de tyske og schweiziske ophavsretslove har den udøvende kunstner, der medvirker ved en grammofonindspilning, ophavsret til indspilningen. Men efter praksis overgår retten i kraft af selve indspilningsaftalen til grammofonpladefabrikanten. I italiensk ret har kunstneren ikke nogen forbudsret eller eneret, men alene krav på en afgift af den, der uden indhentet samtykke indspiller, overfører eller gengiver hans præstation.

Det menes i almindelighed, at en beskyttelse imod utilladt fiksering af originalpræstationen også bør omfatte regler, der forhindrer, at sådanne utilladte eller ulovlige fikseringer kopieres eller anvendes til gengivelse af præstationen. Men herudover gør man gældende, at den udøvende kunstner tillige bør beskyttes imod, at der finder utilladt kopiering sted af optagelser, der er sket med vedkommendes samtykke.

Som eksempel kan nævnes, at en grammofonindspilning kopieres på lydfilm eller af en udenforstående anvendes til fremstilling af et nyt oplag grammofonplader, der udbydes til salg i konkurrence med de autoriserede.

Beskyttelsesregler rettet imod sådanne kopieringer vil for det første give den udøvende kunstner midler i hænde til at forhindre udnyttelser af hans præstationer, som han af konkurrencehensyn eller af andre grunde ikke anser for ønskelig, men de får naturligvis også en direkte økonomisk betydning for ham i de tilfælde, hvor han intet har imod kopieringen, idet han da i kraft af bestemmelserne kan betinge sig en afgift som vederlag for at give tilladelsen.